

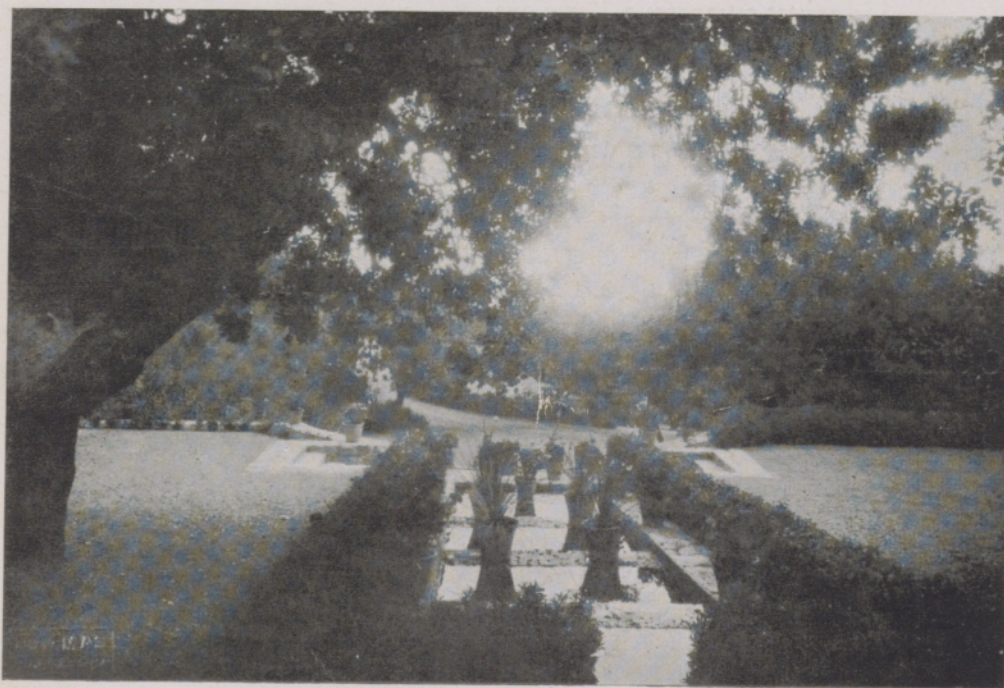
ÈPOCA II. N.º 16

ABRIL-JULIOL 1924

CIVITAS

BUTLLETÍ DE PROPAGANDA DE
LA CIUTAT JARDÍ

ES REPARTEIX TRIMESTRALMENT ALS SOCIS

Passeig de Gràcia, 32, entresol. — Barcelona

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Biblioteca Pavelló de la República
CRAI
Avgda. Vidal i Barraquer, s/n.
08035 Barcelona
Tel. 93 428 54 57

S U M A R I

PORTADA: Un aspecte del Parc del Guinardó. - Barcelona.

NOTES TRIMESTRALS:

Urbanistes estrangers a Barcelona.

LA DEMOSTRACIÓ PRACTICA.

VERS LA CASA POPULAR.

EL PARC DEL GUINARDÓ.

TERRENYS DE JOCS.

INFORMACIONS CÍVIQUES PER AL PÚBLIC.

SOCIETAT CÍVICA «LA CIUTAT JARDÍ».

CIVITAS

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CÍVICA

LA CIUTAT JARDÍ

URBANISME-ESPais LLIURES-HABITACIÓ

NOTES TRIMESTRALS

URBANISTES ESTRANGERS A BARCELONA

L' *International Housing and Town Planning Council*, domiciliat a Londres té en projecte visitar Barcelona durant el pròxim setembre, amb el doble objecte d'estudiar els nostres problemes d'urbanització i d'influir, amb el pes de la seva autoritat, per llançar l'Ajuntament de Barcelona pel camí d'una política de l'habitatció, que estigui d'acord amb les normes del Consell. Amb aquest motiu, hem rebut la visita de Mr. Henry R. Aldridge, l'urbanista ben conegut, autor de la gran obra «The case for Town Planning», que és el secretari de dit «Consell Internacional de l'Habitació i la Urbanització». El nostre amic és vingut expressament d'Anglaterra per tractar amb la nostra societat cívica el pla de la visita dels membres adherits al Consell, a Barcelona. Segons el programa establert de comú acord, una seixantena d'arquitectes i urbanistes anglesos, francesos, belgues, holandesos, italians, i potser americans i alemanys, passaran tres dies, a mig setembre, entre nosaltres. El primer dia serà dedicat a visita de cortesia i d'estudi dels problemes tècnics, a l'Ajuntament. El segon dia s'esmerçarà en recórrer aquelles parts de la ciutat que interessin a cada grup d'expedicionaris. El tercer serà dedicat a qualche visita forana, que encara no ha estat definitivament fixada. Tenim les millors impressions respecte de l'acollida que aquesta expedició tècnica obtindrà de l'Ajuntament i creiem fermament que ella no serà endebades per l'esdevenidor de l'urbanisme i l'habitatció popular de Barcelona.

La demostració pràctica

Per N. M.ª RUBIÓ, *arquitecte*.

A la darrera conferència de la «International Garden Cities and Town Planning Association», els senyors Chambers i Purdom, féren una comunicació que interessa a tots els amics de la idea de la Ciutat-Jardí. En ella, deien: «En el present, existeixen dues Ciutats-Jardins veritables a Anglaterra, i no n'hi cap (de doctrinalment veritable) enlloc més del món. La necessitat de la solució «Ciutat-Jardí» existeix; no obstant, per a les ciutats de tots els països; ¿com, doncs, podem atraure aquestes ciutats a les nostres idees?»

Els que no habitem l'Anglaterra som tocats al viu per aquesta pregunta: ¿Com podrà Barcelona començar el seu desenrotllament mitjançant una Ciutat-Jardí, una aglomeració satèlit, suficientment allunyada perquè els seus voltants siguin camp, i suficientment a prop per a que encara la nova ciutat sigui Barcelona, extensió de Barcelona? La propaganda, diu la comunicació dels senyors Chambers i Purdom, es excel·lent, però no basta. Cal—segueix—per obtenir el triomf de la Ciutat-Jardí, començar per construir-ne una. «El més important dels passos a fer, és la construcció de una Ciutat-Jardí, com a exemple i demostració». Conclusió un poc desconcertant pels que cerquem dins la comunicació dels senyors Chambers i Purdom, la manera com ho farem per construir la nostra primera Ciutat-Jardí; conclusió, però, enormement pràctica i que, fins sota el vel de l'humor, si aquest fos possible en tan greus matèries, ens mostra que l'únic procediment per fer les coses, és fer-les. «El moviment de la idea de la Ciutat-Jardí no hauria pogut sobreviure a l'Anglaterra si la Ciutat-Jardí de Letchworth no hagués estat fundada». Entre nosaltres no podrà tenir amplitud i efectivitat, si no li donem una demostració pràctica.

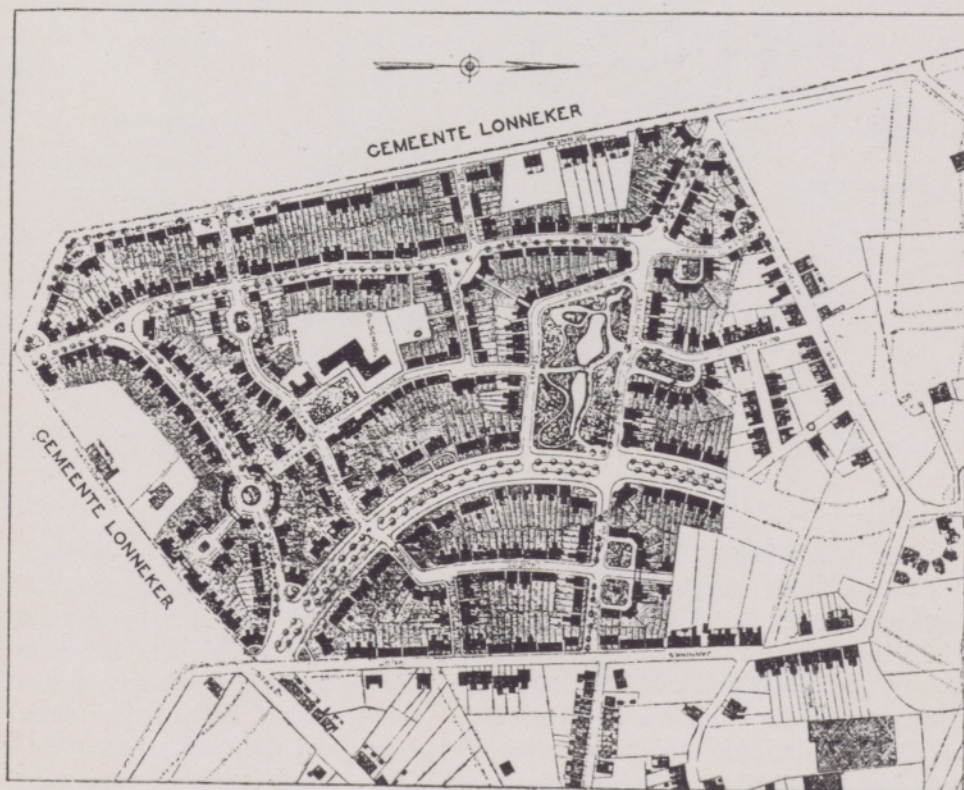
En efecte, arreu del món les opinions dels tècnics bullen, volen d'una revista a l'altra, brillen un instant com una papallona al raig del sol, però l'obra no ve. Els suburbis, més o menys «Jardins», els barris obrers, les agrupacions gracioses de casetes, això sí, és donat veure-ho sovint. Però la «Ciutat-Jardí» tipus, habitable i industrial alhora, aquella que omple la necessitat de contrarrestar l'afluència dels camperols vers les grans ciutats, no la veiem enlloc fora d'Anglaterra. A França hi ha comitès que en parlen. A Alemanya, l'il·lustre Stubben la defensa, com llegim suara a una revista d'Amsterdam. Al nostre país, hom fa la propaganda, és cert. Però, repetim-ho, ni aquí, ni allí, l'obra sorgeix per demostrar pràcticament la bondat de la doctrina.

¿Es que, potser, hi ha dins la «Garden City» anglesa qualche cosa de tan específicament i concretament britànic, que la seva transplantació sigui difícil-

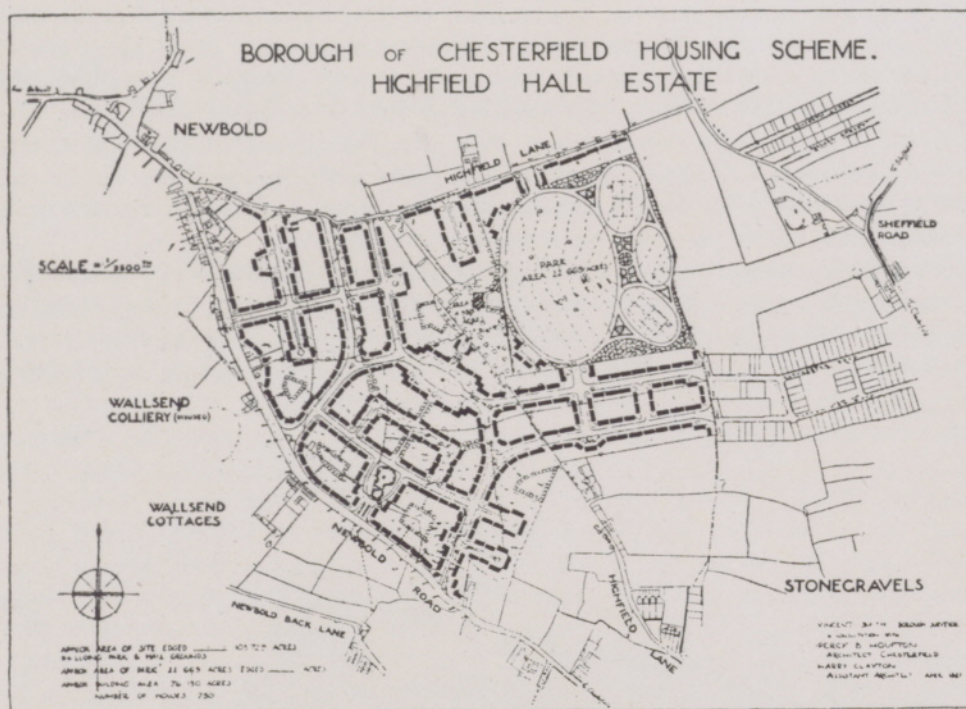
LA DEMOSTRACIÓ PRÀCTICA

tosa? Nosaltres creiem que no; que la idea, en ella, mateixa és d'aplicació universal, encara que no pot negar-se que l'execució anglesa de la idea, essent presa per molts al peu de la lletra fa que molts també prenguin ço que en ella es accidental per fonamental, i facin de les formes externes de la «Garden City» la raó d'ésser de la teoria, quan, com diu l'esmentada comunicació dels senyors Chambers i Purdom, no existeix el tipus definitiu de Ciutat-Jardí, de manera que «cada Ciutat-Jardí, a cada nació, deu ésser projectada d'acord amb el gust nacional i amb les seves necessitats econòmiques».

Començem, doncs, de pensar, que l'era de la propaganda escrita s'acosta al seu esgotament, i que l'hora de la demostració pràctica arriba. Comencem de treballar per l'execució d'una Ciutat-Jardí, nostra, que contingui tota la teoria urbanista de la *Garden City* anglesa, dins les formes urbanes de la nostra terra.

Barri-jardí PATHMOS, a Enschede, Holanda

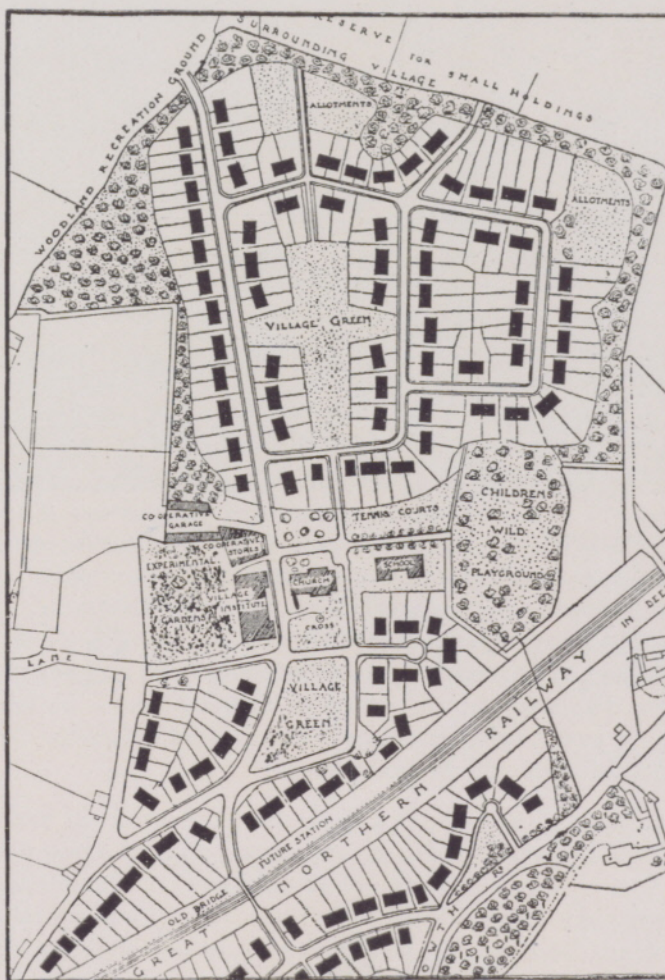

Barri-jardi a Chesterfield, Anglaterra

Vers la casa popular

TOTES aquestes solucions ben intencionades que neixen d'un cop de «Gaceta» o d'un acord municipal fet amb el cor, per persones poc versades en la tècnica complicada del problema de l'habitació, poden arribar a fer més mal que bé. Hom no comprendria que pel món corressin persones especialitzades en aquesta qüestió de la casa popular, si, de bones a primeres, tothom pogués resoldre, només amb les llums naturals, el problema del «Housing». Causa meravella de veure com poden ésser ignorades, per gent il·lustrada, l'activitat i l'estudi que a l'estranger hom dedica a la solució del problema de la casa popular. Sembla mentida que una cosa tan agitada i que fa tan de soroll pel món, passi per alt als directors de les ciutats d'aquest país.

L'època de les provatures és passada a tot arreu, i les diverses fórmules que s'apliquen per resoldre el problema de l'habitació estan totes orientades segons

Barri KILLESTRE, vora Dublin (Irlanda).

un criteri ben determinat i clar. Aquest criteri és: no aprofitar com a base de les edificacions noves les urbanitzacions velles, sinó «crear» nous espais urbans, en condicions edequades a les necessitats dels barris de cases populars.

¿Que en treiem de bo, en efecte, d'afegir a urbanitzacions defectuoses, noves cases o nous pisos, que, augmentant la densitat d'habitació, agreugen les condicions de la urbanització? No és això el què cal fer. Al contrari, cal aïllar-se i separar-se de les urbanitzacions velles, si hom vol obtenir un nucli d'habitacions populars, a bon preu, i dotades de totes les condicions desitjables de confort i benestar.

Per marxar amb pas segur vers la casa popular no tenim més remei que fer noves urbanitzacions. La formació de nous centres urbans, de nous nuclis socials d'habitació, és el postulat fonamental d'una política moderna de la casa. Aquesta política escau als Ajuntaments de les grans ciutats, que tenen a les mans medis considerables per governar la urbanització i el moviment general del tràfic. Adhuc, podem dir que ningú està més capacitat que els grans Ajuntaments per l'explotació aventajosa dels terrenys edificables.

Crear nous centres urbans vol dir utilitzar terrenys que siguin, en el moment d'adquirir-los, d'un accés poc fàcil, i, per tant, d'un preu baix. Vol dir urbanitzar aquests terrenys a base d'un càlcul de població suficient per a renumerar l'establiment de línies de transpors en comú, (autobusos, tramvies...). Vol dir que en aquells terrenys abans deserts, hom hi installi botigues, església, escola, cinema, cafè-bar, etc., etc.; tot ço que constitueix l'estructura d'una vida urbana. En el barri PATHMOS (Holanda) qual fotografia publiquem, hi han per 820 cases, 19 botigues, una casa de banys, una escola i un parc. Amb aquests elements, i una població, que pot arribar a 3 ó 4 mil habitants, els preus dels terrenys pugen, compensant, amb la millora dels que hom ha deixat sense arrendar, les despeses fetes a la urbanització. Altres dos gravats que adjuntem, mostren també exemples d'aquests barris, creats en forma de nous nuclis de població, als suburbis de les grans aglomeracions, i donen idea de quina direcció deuen seguir els nostres esforços vers la casa popular.

El Parc del Guinardó

Per R. REVENTÓS, *arquitecte*

L'AJUNTAMENT de Barcelona, ha afegit a l'encert de l'adquisició de terrenys destinats a parcs públics, la decisió de urbanitzar-los i embellir-los, fent-los compatibles amb els ja acreditats de Montjuïc.

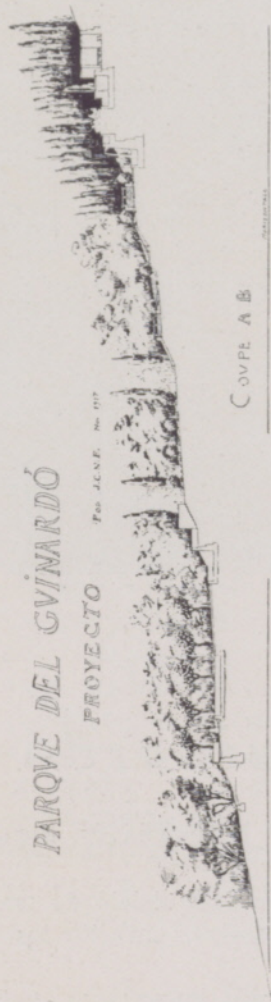
El del Guinardó, encara que sigui allunyat dels més importants nuclis urbans de Barcelona, té molt a prop la populosa barriada del mateix nom que ja el considera i l'estima com a cosa pròpia. I és que la seva característica de sequedat i axarraitment ha estat brillantment combatuda pel jardiner encarregat d'embellir-lo.

Hi havia abans, «la font del qüento» com a únic indret dins l'àrea del parc on es podia reposar amb l'esperança d'una certa frescor i relatiu benestar. Ara, gràcies a un aciençat treball d'arquitecte, la major part dels jardins del Guinardó, sinó són regats per l'aigua fresca en senten la remor que fa en passar de l'un a l'altre dels safaretxos, ordenadament disposats en desnivell.

PARQUE DEL GUINARDÓ

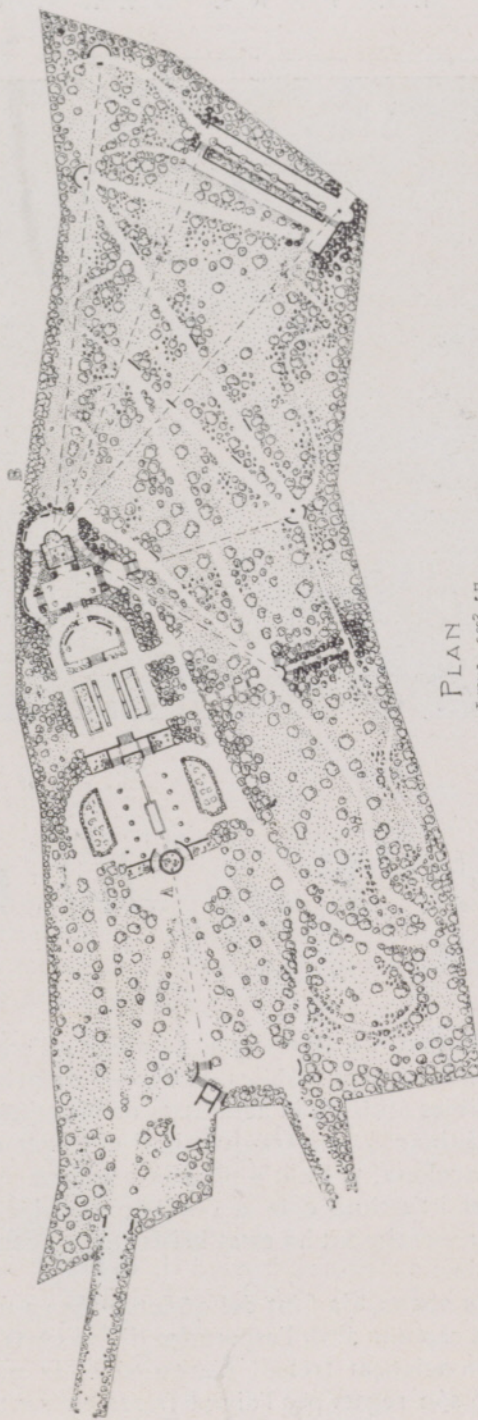
PROYECTO

Por J. C. N. Forestier

COUPE A-B

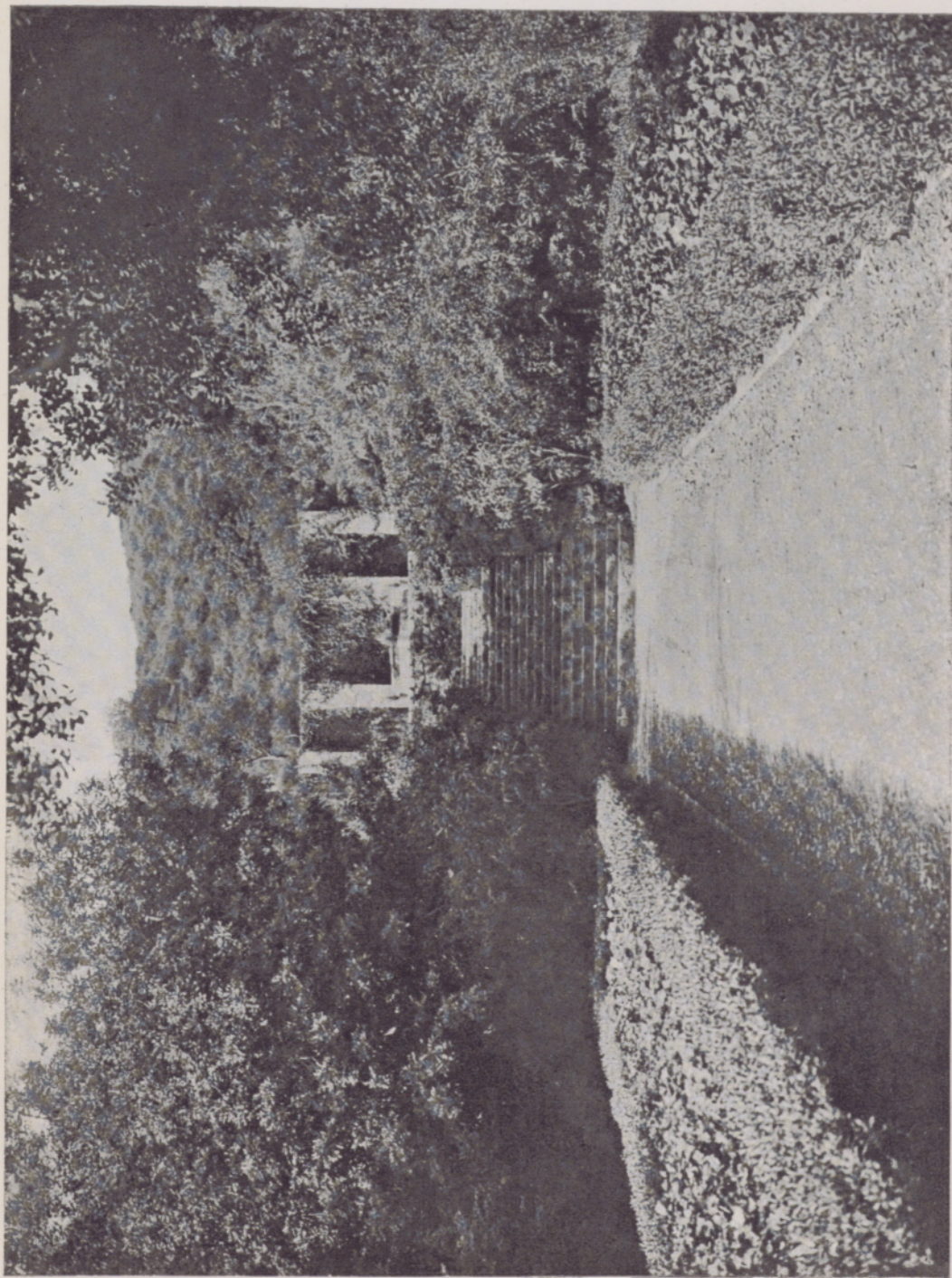
Escala 1:1000

PLAN

Escala 1:1000

Proyecto de Parc del Guinardó, degut a J. C. N. Forestier

Aspecte del Parc del Guinardó

Parc del Guinardó. - Escales semicirculars.

La utilització d'aquestes aigües ha permès canviar totalment l'aspecte del parc, abans assoleiat i polsós, ara ombriu, net i ple de flors.

La superfície del parc, que inicialment era de tres hectàrees, augmenta fins a onze durant l'any mil noucents vint-i-dos per l'adquisició de terrenys veïns.

L'entrada principal d'aquest parc s'obre damunt la carretera que uneix Horta amb la plaça de Lesseps. No està construïda encara l'entrada definitiva, però podem assegurar que els plànols estan acabant-se i que respondran a la bellesa del parc.

El tramvia d'Horta condueix a una parada distant solament deu minuts de la porta d'accés (carrer de Dos Rius). L'altra manera d'anar-hi i la més còmoda pels vehicles, és seguint la Travessera de dalt i el carrer de «la Fuente Castellana».

Quan les obres de tancament i entrada i els indrets destinats a l'esbarjo dels infants siguin acabades, aquest serà un dels parcs que més honraran la ciutat i que sens dubte incitaran a l'actual Ajuntament a continuar aquesta tasca civil que contribueix a consolidar el prestigi de Barcelona com a ciutat europea.

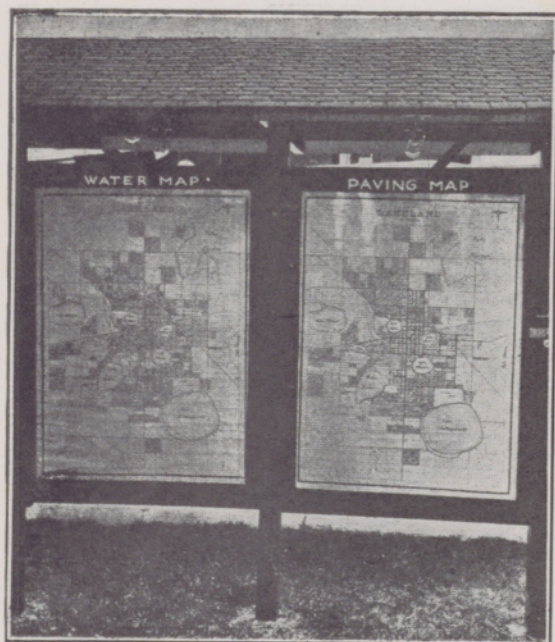

Del Parc del Guinardó

El terreny de jocs de «La Ciutat Jardí»

L'ESPAI de terreny que l'Ajuntament de Barcelona va posar a la disposició de la Junta de Senyores de LA CIUTAT JARDÍ, perquè s'hi construís el camp de jocs per infants, projectat per aquesta Societat, ja és plantat d'arbres, i la seva tanca ja és posada. Actualment, s'estan acabant els pavellons de soplug i de serveis necessaris, que ocupen els dos extrems del clos del jardí. La canalització d'aigua per a regar, segurament estarà acabada quan aquest número de CIVITAS serà repartit, i aleshores serà possible completar la plantació de les voreres de la tanca, mitjançant arbusts que separaran els nois dels transeünts.

Com és perillós pel jardí donar-lo al servei sense que la plantació hagi adquirit qualche consistència, serà millor reservar la seva inauguració, per a la propera tardor, vers el mes de octubre. Per aquest temps pot esperar-se que el jardí produeixi algun efecte, cosa molt dubtosa, ara, quan encara les plantes no hauran tingut prou temps per arrelar-se.

AQUEST GRAVAT MOSTRA
UNA INSTAL·LACIÓ
DE PLANS URBANS
A LA VIA PÚBLICA,
QUE ELS AMERICANS
FAN, PER TAL D'INSTRUIR
ALS CIUTADANS
SOBRE LES COSES
DE LA CIUTAT.

★ ★ ★

Informacions cíviques per al públic

A Barcelona està completament oblidada una rama especial i molt interessant de l'urbanisme, que consisteix en la informació fàcil i clara dels ciutadans, respecte de les qüestions d'urbanització que a tothom deuen interessar. Tots sabem que la immensa ignorància de la gent és un obstacle per a emprendre qualsevol obra urbana de gran volada, però hom diria que aquesta ignorància dels problemes cabdals de la ciutat, és mantinguda curiosament dins el públic, com un preciosíssim foc sagrat.

El gravat d'aquesta plana mostra el revés de la medalla. Es tracta del procediment emprat a Lakeland, E. U., per tal de fer conèixer al públic els projectes i demés qüestions urbanes que convé que els ciutadans coneguin. Un tabler, sotsplujat per una lleugera teuladeta, conté dos plans—per exemple, un que dóna idea de l'estat dels paviments, i l'altre de l'abastiment d'aigua. A les hores de nit, aquests plans són il·luminats indirectament per làmpares que es troben sota la teulada. Pot haver-hi plans que continguin indicacions del tràfec, de l'accés als parcs, dels projectes de clavegueres, etc., etc.

Aquests cartells, d'econòmica instal·lació, i d'un rendiment cívic considerable, serien una causa de millorament de la ciutat, si fossin posats a Barcelona.

SOCIETAT CÍVICA

La Ciutat Jardí

L'OBJECTE d'aquesta Societat Cívica "La Ciutat Jardí" és la propaganda de l'idea d'una ciutat menys espessa, més sana i confortable que les antigues aglomeracions urbanes, ciutat on la vida individual i familiar pugui desenrotllar-se en bones condicions, al costat de la vida intensa del Comerç i de la gran Indústria. Aquest ideal interessa a tothom: el mateix les persones que, habituades al ben viure, han de soportar ara l'enuig d'una ciutat defectuosa, que les d'humil condició, que han d'habitar dins carrerons infectes; tant l'obrer, que vol trobar en l'esbarjo als llocs públics de la ciutat la compensació de les seves hores de treball, com el gran industrial que desitja que una urbanització ben entesa preservi el tràfic i l'indústria dels destorbs que la ciutat mal planejada posa a la seva acció; així els nois, com la joventut i els homes ancians; tots estem interessats en que la nostra ciutat sigui higiènica, sigui útil a la vida moderna i sigui suau i bella.

La Societat Cívica "La Ciutat Jardí", treballa desinteressadament per la publicitat, la conferència, l'acció civil i per tot altre mitjà al seu abast, en la propaganda d'aquests ideals, i es proposa l'educació de l'opinió pública, en aquesta matèria. Amb aquest objecte publica trimestralment un Butlletí de propaganda, CIVITAS, que és repartit gratis als socis.

Les condicions mínimes d'apoi a la nostra acció són les que estan establertes per als socis de número. La quota anual és de 10 *pessetes*, i dóna dret a les publicacions de la Societat. En el domicili social, *Passeig de Gràcia, 32, entl.*, es reben les notificacions d'adhesió.

